

НЕЩАСТНИЦИ.*)

Епилептичката стои на стола и разказва: „Лежахъ на гръбъ по обѣдъ. Току чухъ по едно врѣме гласъ: Славке, Славке! Озърнахъ се: никой. Тъкмо щѣхъ да затворя пакъ очитѣ си, гледамъ горе надъ мене: Богъ!“

Болната става възбудена, съ жълто лице и блестящи очи. Обръща се къмъ залата, дето сме насѣдали ние — група студенти юристи и толкова медици — и се кръсти. Гласътъ ѝ трепери:

„Ето светия кръстъ. За васъ лъжа, за менъ истина: Богъ! Цѣлата стая се разгорѣ отъ свѣтлина. Край Бога ангели. Никога не ми е ставало тъй хубаво и радостно. Долу имаше хора. Между тѣхъ — единъ сакатъ. Богъ ги моли да ми простятъ. Толкова години, казва, е лежала, съжалете я. Всички ми простиха. Само сакатия не ми прости: какъ да ѝ простя, казва, тя мене какво ме направи!“

Прекъсватъ подробния разказъ на болната и я отвеждатъ. Професоръ Поповъ ни описва общата картина на болестта епилепсия, като сочи признацитѣ ѝ у болната, която току що видѣхме.

Епилептичните болни често страдатъ отъ религиозни видения и идеи. Основателтъ на една отъ най-разпространенитѣ религии — Мохамедъ — е билъ епилептикъ. И коранътъ е книга, дѣто сж дадени най-величавитѣ идеи, които нѣкога сж владѣли единъ епилептикъ.

„Хайде сега да ви заведе въ ада“ казва доцентътъ д-ръ Кръстниковъ.

Въ съседната до аудиторията стая чака друга болна: луда. Питаме я:

- Отъ кога си тука?
- Отъ миналия месецъ августъ.
- Ами сега кои месецъ е?
- Сега е месецъ октомврий.

Предъ насъ психиатричното отдѣление. Неприветна, едноетажна, дълга постройка. Прозорцитѣ запушени.

— Това е нѣщо като ада — казва докторътъ. Само че въ него нѣма вакантни мѣста. Всѣки день идватъ нови нещастници, но ги връщаме Въ отдѣлението сж натѣпкани 150 души и по-

вече мѣсто нѣма. Въ цѣла България имаме всичко две лѣчебници: тая и въ Ловечъ. И нѣколко приюти. А болни има около 20000 души. Едва ли $\frac{1}{10}$ отъ тѣхъ сж прибрани. Останалитѣ ходятъ изъ градоветѣ и селата и сж една постоянна опасностъ за живота на населението.“

Вѣчната пѣсень.

Влизаме. Присрѣщатъ ни нѣколко души съ бѣли роби: пазачитѣ. Лѣхва ни тежка мизантропия на спарено, макаръ че навсѣкждѣ дѣскитѣ сж чисто измити.

Женското отдѣление. Повечето остригани. Едни викатъ, други се смѣятъ и се блестятъ. Трети стоятъ въ различни пози унесени. Лѣкарътъ обяснява, че стоятъ тъй дни, седмици, месеци.

Заклучена стая. Една баба лежи на леглото си, съ затворени очи и пѣе. Не — вика, кръщи съ продрано гърло. Неуморимо, непрестанно. Повтаря едни и сѣщи неразбрани думи съ такова усърдие, като че ли ѝ плаща нѣкой именно за туй: да вика колкото може.

Царкинята на Родопитѣ.

Тукъ тамъ по коридоритѣ лежатъ увити въ идеалата си болни.

Въ една обща стая съ много кровати ни присрѣща разрошена, разгнѣвена жена. Лѣкарътъ, който знае тайнитѣ пружини на тия разрушени души, съ единъ жестъ я успокоява: дава ѝ цигара, и тя почва да се смѣе.

„Азъ съмъ царска дъщеря,“ заявява една русокоса девойка, която заварихме да си реши косата. „Азъ съмъ царска дъщеря отъ Родопитѣ, а вие сте ме затворили тука.“

Старица съ стиснати устни, тънъкъ гърбавъ носъ. Слаба, бледа съ втречени очи нѣкждѣ въ пространството. Стои права възъ кревата си и чъртае съ тънкия си показалець нѣкакви знаци въ въздуха.

*) Впечатления отъ психиатричното отдѣление на Алекс. Болница.